

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม ปกิวิจริต และศึกษาวิเคราะห์จารึกที่พบที่อำเภอนาน้อย และอำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน จากการลงภาคสนามในพื้นที่ทั้งสองอำเภอบนจารึกจำนวนทั้งสิ้น ๑๒๘ รายการ แบ่งเป็นจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยจำนวน ๘๑ รายการและจารึกที่พบที่อำเภอนาหมื่นจำนวน ๓๗ รายการ จารึกมีอายุอยู่ระหว่าง พ.ศ. ๒๒๕๘ - ๒๔๙๕

จารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่นมีการบันทึกด้วยอักษร ๓ ชนิด ได้แก่ อักษรธรรมล้านนา อักษรไทยนิตย และอักษรไทย ในด้านอักษร ปรากฏรูปพยัญชนะตัวเต็ม ๔๐ รูป รูปพยัญชนะตัวเชิง ๓๒ รูป รูปสระจุม ๒๒ รูป รูปสระลอย ๕ รูป รูปวรรณยุกต์ ๒ รูป เครื่องหมายต่างๆ ๕ รูป และตัวเลข ๑๐ รูป รูปอักษรมีความเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ในด้านอักษรวิธีพบว่ามักเป็นการสะกดตามเสียง แต่ก็เป็นการสะกดที่มีหลักและตำแหน่งของพยัญชนะและสระที่แน่นอน อักษรวิธีแบบพิเศษที่อาจพบเฉพาะในจารึกของอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่นหรือพบได้น้อยในท้องถิ่นอื่น ได้แก่ การใช้รูปอักษรคล้ายเลข ๗ โหรา (๗) แทนคำที่ประสมด้วยสระโอ การใช้ไม้ขีดคำซึ่งคล้ายกับเลข ๕ โหราหรือคล้ายกับไม้ยมก (๗) กำกับในคำที่ต้องการให้ออกเสียงแยกพยางค์หรือซ้ำพยางค์ การใช้เครื่องหมายคล้ายกับเลข ๓ ธรรม (๙) แทนไม้เอก ไม้โท และใช้แทนเครื่องหมายกำกับคำบางคำที่ต้องการเน้นเสียง และการใช้สระอิมแบบพิเศษ (ิ)

ในด้านเนื้อหาสาระพบว่าจารึกส่วนใหญ่มีเนื้อหาว่าด้วยการประกอบกุศลกิจกรรมในพระพุทธศาสนา เช่น การสร้างหรือการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน การถวายพระพุทธรูป ผ้าพระบฏ กลอง ฯลฯ ให้แก่วัด ส่วนผู้ที่เป็นเจ้าศรัทธานั้นมีทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฝ่ายฆราวาส ฝ่ายฆราวาสมีบุคคลทุกชนชั้นในสังคม นับตั้งแต่เจ้าผู้ครองนครน่าน พระญาติ ข้าราชการไพร่ และชาวบ้านทั่วไป

เนื้อหาในจารึกแสดงให้เห็นว่าชาวอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่นมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวบ้านนิยมทำบุญและประกอบกุศลกิจกรรมตามความเชื่อในพระพุทธศาสนาหลายประการ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องนิพพาน ความเชื่อเรื่องอายุของพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี ความเชื่อเรื่องพระพุทธศาสนายุคพระศรีอริยเมตไตรย ความเชื่อเรื่องชาติภพ ความเชื่อเรื่องการอุทิศบุญส่วนกุศล และความเชื่อเรื่องเทวดาพุทธ นอกจากนี้ยังพบความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ตลอดจนความเชื่อในทางโหราศาสตร์อีกด้วย

เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งสองอำเภอ ได้แก่ ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเจ้าผู้ครองนครน่าน การปกครองของฝ่ายบ้านเมืองส่วนท้องถิ่น การปกครองของฝ่ายวัด ชื่อบ้านนามเมืองในอดีต และการนับเดือนของคนท้องถิ่น

ABSTRACT

The current research is aimed at collecting inscriptions, doing transliteration and analyzing their contents in the districts of Na Noi and Na Muen of Nan province. After the fieldtrips in the districts, it was found that there were a total of 128 inscribed items; 91 of which were in Na Noi and the remaining 37 in Na Muen, dating back to 2258-2495 B.E.

The inscriptions found in the districts of Na Noi and Na Muen consisted of 3 types of scripts including the Dhamma Lanna, the Thai Nithet and Thai ones. The Dhamma Lanna script consists of 40 full consonant scripts, 32 abridged consonant scripts, 22 dependent vowel scripts, 5 independent vowel scripts, 2 tone markers, other 5 makers and 10 numbers. The forms of these scripts were not significantly changed. In terms of orthography, their spellings were generally written based on pronunciation. However, there were certain principles and positions of consonants and vowels. Some special orthography was also uniquely found in both districts, rarely discovered in other localities; such as, the use of the Hora-styled, seven-like alphabet (๙) instead of using the <๙> or adding the repetition mark in similarity of the Hora-styled (๘) alphabet or of the <๘> mark when there is a need in pronouncing a syllable or repeating it. The (๓) marker, resembling the dhamma-styled three-number was used instead of adding the tone markers, mai ek (ไม้เอก) and mai toh (ไม้โท) and as a sound-stressing marker and as the (๓) representing a special dependent <i> vowel script.

In terms of content, it was found that the majority of the scripts concerned the practices of merit-making in Buddhism; such as the construction or renovation of monastic buildings, the presenting of a Buddha image, the pata banner and the big drum among others to a temple. It was also found that the givers consisted of those from the secular and monastic sectors. The former sector included those from all walks of life, ranging from the monarch of Nan, members of the royal household, noblemen and ordinary people.

The content in the inscriptions show that the people of Na Noi and Na Muen districts were devout Buddhists as seen in their ubiquitous organization of Buddhist merit-making ceremonies as a result of Buddhist beliefs in nirvana, the 5,000 year anniversary of Buddhism, Buddhism in a future era of the Metteyya Buddha, reincarnation, merit-makings for the dead and Buddhist angels, including other beliefs in the supernatural and horoscope.

Benefits to the two localities include providing further knowledge on the late monarchs of Nan, ancient city administrations, monastic governance, names of ancient cities and local criteria of month counting.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนวิจัยจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ระยะเวลาที่ทำวิจัยนานถึง ๕ ปีเต็ม เลยทีเดียว งานวิจัยทางจารึกต้องอาศัยเวลาและต้องใส่ใจละเอียดทุกขั้นตอน การนำเสนอคำจารึก จะต้องแสดงตำแหน่งและรูปอักษรทุกตัวที่ปรากฏในจารึกอย่างเคร่งครัด บางครั้งไม่สามารถพิมพ์ โดยวิธีปกติได้ เพราะมีสัญลักษณ์พิเศษเป็นจำนวนมากก็ต้องใช้วิธีพิมพ์แทรกทีละตัว ในส่วนของ คำอ่านนั้น คำบางคำผู้วิจัยต้องแกกกลับไปกลับมาอยู่หลายครั้งจึงจะลงตัว ทั้งนี้เพื่อเอื้อให้ผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับภาษาล้านนาสามารถเข้าใจได้ง่ายที่สุด ปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือจารึกบางรายการมีสภาพลบเลือนมากทำให้การอ่านเป็นไปไม่ได้ค่อนข้างซ้ำ อีกทั้งตัวผู้วิจัยเองก็มีภาระที่จะต้องทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกจึงทำให้งานวิจัยหยุดชะงักไปพักหนึ่ง

การปริวรรตอักษร (การถ่ายถอดอักษร) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ขึ้นใหม่ หลายประการ เพราะเมื่อลองมือปริวรรตจารึกเป็นจำนวนมาก ก็ได้พบว่าเกณฑ์ที่เคยใช้อยู่แต่เดิมยัง มีความสับสนและยังไม่เพียงพอที่จะถ่ายถอดอักษรได้อย่างครบถ้วน ที่ผ่านมาผู้ที่ศึกษาจารึกและ เอกสารโบราณก็มักจะให้ความสำคัญกับคำอ่าน (ข้อความในฝั่งขวา) เสียมากกว่า ดังพบว่าในอดีตมีการประชุมเกี่ยวกับวิธีการปริวรรตคำอ่านอยู่หลายครั้ง แต่ยังไม่เคยมีการประชุม บริหารหาหรือเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปริวรรตคำจารึก (อักษรในฝั่งซ้าย) อย่างเป็นจริงเป็นจังเลย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หลักเกณฑ์การปริวรรตของแต่ละสถาบันที่ศึกษาทางด้านจารึกและเอกสาร โบราณไม่มีใครจะตรงกันนัก การกำหนดหลักเกณฑ์การปริวรรตในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยยึดหลักสำคัญ ของการปริวรรตอักษร (transliteration) ๓ ประการดังนี้

๑. เป็นการถ่ายถอดแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (one to one) โดยอาจจะเป็นการถ่ายถอดแบบ อักษรต่ออักษร (letter by letter) หรือคำต่อคำ (word by word) ก็ได้ การถ่ายถอดแบบอักษร ต่ออักษรหมายความว่าตัวอักษรที่ปรากฏในจารึกกับอักษรที่ถ่ายถอดจะต้องมีจำนวนเท่ากัน เช่น คำว่า **ตัว** (ᨧ᩠ᨦ) ก็จะถอดเป็น **ตฺว** โดยมีจำนวนอักษร ๓ ตัวเท่ากัน ได้แก่ พยัญชนะต้น ต ไม้ก่ง (ᨧ) และพยัญชนะสะกด ว (ไม่นับจุดได้พยัญชนะต้น ต เพราะเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นใช้ ไม่ใช่รูปอักษรที่ปรากฏในจารึก) สำหรับคำพิเศษก็จะถ่ายถอดแบบคำต่อคำ เช่น คำสร้อยว่า **เหย** หรือ **เฮย** (ᨧ᩠ᨦ) ก็จะถอดเป็น **เหย** เหตุเพราะรูป **ย** มีปรากฏเฉพาะในคำนี้เท่านั้น ไม่พบในคำอื่น

๒. เป็นการถ่ายทอดที่ยังไม่คำนึงถึงเรื่องการจัดระบบ (non-systematic process) หมายความว่า เป็นการถ่ายทอดตามรูปและตำแหน่งของอักษรที่ปรากฏจริงในจารึก โดยไม่คำนึงว่า เมื่อถ่ายทอดแล้วจะสามารถอ่านได้หรือไม่หรือจะเข้ากับระบบไวยากรณ์ภาษาปลายทางหรือไม่ (ในที่นี้คือภาษาไทยมาตรฐาน) เช่น คำว่า **สิทธิ (วฺธิ)** จะถอดเป็น **สิทธิ** ไม่ถอดเป็น สิทธิ คำว่า **จันทา (จฺจ)** จะถอดเป็น **จนาท** ไม่ถอดเป็น จนาท คำว่า **โพธิ (ปฺถิ)** จะถอดเป็น **เพฺธา** ไม่ถอดเป็น เพฺธา เพราะถ้าหากยึดหลักเกณฑ์การปริวรรตอย่างเคร่งครัดแล้ว คำว่า สิทธิ จนาท และ เพฺธา ก็จะต้องเขียนย้อนกลับไปได้เป็น **ธิธิ**, **จจจ** และ **ถถถ** ตามลำดับ ซึ่งจะไม่ตรงกับตำแหน่งเดิม เพราะหลักเกณฑ์การปริวรรตกำหนดไว้ว่า “การใส่จุดจำนวน ๑ จุดได้อักษรตัวใด หมายความว่าอักษรตัวถัดไปจะอยู่ได้อักษรตัวนั้น”

๓. เป็นการถ่ายทอดที่สามารถเขียนย้อนกลับไปได้เป็นอักษรต้นแบบได้ โดยที่ตำแหน่งและ/หรือรูปลักษณะของตัวอักษรจะตรงกับที่ปรากฏในจารึกทุกประการหรือต้องใกล้เคียงที่สุด การที่ผู้วิจัยเคร่งครัดหลักเกณฑ์ในข้อ ๒ ข้างต้น ก็เพื่อต้องการให้คำจารึก (อักษรในฝั่งซ้าย) มีความถูกต้องแม่นยำ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง แม้ผู้ที่ไม่รู้อักษรโบราณก็สามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น นำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาพัฒนาการของตำแหน่งรูประจกต์หรือรูปสระ เป็นต้น ดังนั้นคำจารึกจึงมีความสำคัญ ไม่ควรถ่ายทอดอย่างหละหลวม หรือมีไว้เพียงเพื่อรักษาขนบของวิชาการอ่านจารึก (Epigraphy) เท่านั้น

หลักเกณฑ์การปริวรรตที่กำหนดใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยทดลองใช้แล้วพบว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถถ่ายทอดอักษรได้อย่างครบถ้วนและมีความสม่ำเสมอตลอดทั้งงานวิจัย รวมทั้งสามารถถ่ายทอดคำที่เขียนแปลกไปจากอักษรวิปคิตได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ปรีตดา เจลิมนเ่า กอนันตกุล อดีตผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาจารึก โดยได้อนุมัติเงินทุนสำหรับการวิจัยเรื่องนี้ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา เกรียงไกรเพชร ผู้อำนวยการสมัยถัดมา และขอขอบพระคุณ ดร.โสมสุดา ลียะวานิช ผู้อำนวยการคนปัจจุบัน ที่คอยติดตามถามไต่ความก้าวหน้าของงานวิจัยด้วยความห่วงใย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กรณิการ์ วัฒนเกษม ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาและตรวจแก้งานวิจัยด้วยความเมตตาและเอาใจใส่เป็นอย่างดีอีก จนทำให้งานวิจัยออกมามีความสมบูรณ์ถูกต้องมากที่สุด

ขอขอบพระคุณเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่นทุกรูปที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี พระพุทธรูปบางองค์เป็นพระเก่าแก่ของวัด โดยปกติจะไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปได้เข้ามาสัมผัส เพราะเสี่ยงต่อการถูกโจรกรรมจากพวกมิจฉาชีพ แต่พระคุณเจ้าก็ได้ให้ความไว้วางใจผู้วิจัยและคณะในการเก็บข้อมูลจารึกที่ฐานพระพุทธรูปสำคัญเหล่านั้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของพระคุณเจ้าทุกรูป

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทุกท่าน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่นถึงสองครั้ง ได้แก่ คุณนพพรณ ภัทรมูล คุณสุรศักดิ์ แก้วอุดม คุณศิวพงศ์ วงศ์คุณ และคุณชูเกียรติ นมะหุด ซึ่งถ้าหากไม่ได้บุคคลเหล่านี้คอยช่วยเหลือแล้ว งานวิจัยเรื่องนี้ก็ไม่อาจจะสำเร็จลงได้เสีย

ขอขอบคุณคุณยุวเรศ ทุทธิพล นักภาษาโบราณชำนาญการ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดทำทะเบียนจารึกในงานวิจัยนี้

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทางเมื่อน่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการประสานงานกับคนในท้องถิ่น ทั้งยังช่วยนำทางไปเก็บข้อมูลตามที่ต่างๆ ทำให้ประหยัดเวลาไปได้มาก บุคคลดังกล่าวประกอบไปด้วย พระอธิการณัส ทิพฺพเมธี เจ้าอาวาสวัดน้ำลัด อ.ภูเพียง พระมหานัฐวุฒิ ญาณวิชัย วัดสันตะ อ.นาน้อย กำนันผจญ มาใจ กำนันตำบลนาน้อย คุณฉวีระชา บุญชื่อและคุณรัตนาศาสตร์ดีผล จากสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดน่าน คุณศิริพัฒน์ บุญใหญ่ จากสำนักศิลปากรที่ ๗ น่าน คุณสุรียาน ริเชียวและคุณธีรภัทร เชื้ออนันนะ จากสภาวัฒนธรรมอำเภอนาหมื่น

กุศลคุณความดีอันใดหากบังเกิดมีจากงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยขอออมถวายเพื่อบูชาพระคุณของพระเถระที่ถึงแก่มรณภาพไปแล้ว ๕ รูป ได้แก่ ครูบาชัยทัต อติเตเจ้าอาวาสวัดนาหวาย พระเถระที่สร้างพระพุทธรูปพร้อมค้ำจารึกถวายไว้กับพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก พระครูวิสุทธินนทวิทย์ อติเตเจ้าคณะอำเภอนาน้อย พระครูประโชติคุณาพร อติเตเจ้าอาวาสวัดบง อำเภอนาน้อย พระชื่น ราชมงคลโธ อติเตเจ้าอาวาสวัดน้ำลัด อำเภอนาน้อย และพระครูปฏิภาณนันทนิเทศ อติเตเจ้าอาวาสวัดพงษ์ อำเภอนาหมื่น ซึ่งพระเถระ ๔ รูปหลังนี้ได้เคยให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยเมื่อครั้งไปเก็บข้อมูลในพื้นที่เป็นอย่างดี รวมทั้งขออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่บุคคลที่ปรากฏชื่อและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างจารึกที่ได้นำมาศึกษาครั้งนี้ทุกรูป/คน ขอกุศลคุณความดีที่บังเกิดมีจกรวมเป็นตะบะ เตะขะ พลวปัจฉัย ส่งเสริมให้ดวงวิญญาณของบุคคลเหล่านั้น จงได้ประสบแต่ทิพยสุข ทิพยสมบัติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ท
สารบัญแผนที่	ฅ
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
ขอบเขตของการวิจัย.....	๓
วิธีการศึกษาวิจัย.....	๓
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
ข้อตกลงเบื้องต้นและหลักเกณฑ์การปรัวรรณ.....	๕
แหล่งข้อมูล.....	๑๘
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๑๙
๒ ภูมิหลังของอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน.....	๒๑
อำเภอนาน้อย.....	๒๑
ที่ตั้งและอาณาเขต.....	๒๑
การแบ่งเขตการปกครอง.....	๒๒
การปกครองส่วนภูมิภาค.....	๒๒
การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๒๒
ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ.....	๒๓
ภูมิประเทศ.....	๒๓
ภูมิอากาศ.....	๒๔
จำนวนประชากร.....	๒๕
สภาพเศรษฐกิจและสังคม.....	๒๕

บทที่

หน้า

	ประวัติความเป็นมาของอำเภอนาน้อย.....	๒๖
	อำเภอนาน้อยในยุคก่อนประวัติศาสตร์.....	๒๖
	อำเภอนาน้อยในยุคประวัติศาสตร์.....	๒๗
	การคมนาคม.....	๒๙
	อำเภอนาหมื่น.....	๓๐
	ที่ตั้งและอาณาเขต.....	๓๐
	การแบ่งเขตการปกครอง.....	๓๑
	ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ.....	๓๑
	ภูมิประเทศ.....	๓๑
	ภูมิอากาศ.....	๓๓
	จำนวนประชากร.....	๓๔
	สภาพเศรษฐกิจและสังคม.....	๓๔
	ประวัติความเป็นมาของอำเภอนาหมื่น.....	๓๕
	ประวัติศาสตร์ของอำเภอนาหมื่น.....	๓๕
	ที่มาของชื่ออำเภอนาหมื่น.....	๓๖
	การคมนาคม.....	๓๗
๓	การศึกษาวิเคราะห์ระเบียบวิธีการจารึกของจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและ อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน.....	๓๙
	รายชื่อจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อย.....	๓๙
	รายชื่อจารึกที่พบที่อำเภอนาหมื่น.....	๔๖
	การศึกษาวิเคราะห์ระเบียบวิธีการจารึก.....	๕๐
	วัตถุที่ใช้รองรับการจารึก.....	๕๐
	อายุของจารึก.....	๕๑
	อักษรที่ใช้ในการจารึก.....	๕๙
	ภาษาที่ใช้ในการจารึก.....	๕๙
	การเรียงลำดับเนื้อหาของจารึก.....	๗๐
	การเรียงลำดับเนื้อหาของจารึกบนแผ่นศิลาขนาดใหญ่และ บนแผ่นไม้.....	๗๐

บทที่	หน้า
	การเรียงลำดับเนื้อหาของจารึกที่ฐานพระพุทธรูป..... ๗๔
	การเรียงลำดับเนื้อหาของจารึกบนแผ่นอิฐและบนแผ่นศิลาขนาดเล็ก ๗๕
๔	การศึกษาวิเคราะห์อักษร อักษรวิี และเนื้อหาของจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและ อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน..... ๗๗
	การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบอักษรและอักษรวิี..... ๗๗
	รูปแบบอักษรที่พบในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น..... ๗๙
	ข้อสังเกตทางด้านรูปแบบอักษร..... ๙๓
	อักษรวิีที่พบในจารึกของอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น..... ๙๔
	ข้อสังเกตทางด้านอักษรวิี..... ๙๕
	การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของจารึก..... ๑๐๑
	การแบ่งประเภทของจารึกตามเนื้อหา..... ๑๐๑
	จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนา..... ๑๐๒
	จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของเจ้าเมือง พระญาติและ ข้าราชการบริพาร..... ๑๐๒
	จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์..... ๑๐๒
	จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์ร่วมกับชาวบ้าน ๑๐๓
	จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของชาวบ้าน..... ๑๐๓
	จารึกที่เป็นยันต์หรือคาถา..... ๑๐๓
	การศึกษาความเชื่อของชาวอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่นจากจารึก... ๑๐๔
	ความเชื่อในคำสอนของพระพุทธศาสนา..... ๑๐๔
	ความเชื่อเรื่องนิพพาน..... ๑๐๔
	ความเชื่อเรื่องอายุของพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี..... ๑๐๕
	ความเชื่อเรื่องพระพุทธรูปพระศรีอริยเมตไตรย..... ๑๐๗
	ความเชื่อเรื่องชาติภพ..... ๑๐๗
	ความเชื่อเรื่องการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศล..... ๑๐๘
	ความเชื่อเรื่องเทวดาพุทธ..... ๑๐๙
	ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ..... ๑๑๐
	ความเชื่อในทางโหราศาสตร์..... ๑๑๑

เนื้อหาของจารึกที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอำเภอนาน้อยและอำเภอนานหมื่น.....	๑๑๒
รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเจ้าผู้ครองนครน่าน.....	๑๑๓
เจ้าฟ้าอัศวรปัญญา.....	๑๑๔
เจ้านันทวรฤทธิเดชฯ.....	๑๑๕
ความรู้เกี่ยวกับการปกครองของฝ่ายบ้านเมืองส่วนท้องถิ่น.....	๑๑๖
ความรู้เกี่ยวกับการปกครองของฝ่ายวัด.....	๑๑๘
ความรู้เรื่องชื่อบ้านนามเมืองในอดีต.....	๑๑๙
ความรู้ในเรื่องการนับเดือนของท้องถิ่น.....	๑๒๐
เดือนปากเล็ม (เดือนปากเล็มเชียงใหม่).....	๑๒๒
เดือนน่าน.....	๑๒๒
เดือนโหรา (เดือนนุรา).....	๑๒๓
เดือนเหนือ (เชียงตุง).....	๑๒๓
เดือนเหนือ (เดือนภาคเหนือ).....	๑๒๔
เดือนใต้ (เดือนภาคกลาง).....	๑๒๕
๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๑๒๘
ระเบียบวิธีการจารึกของจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนานหมื่น.....	๑๒๘
วัตถุที่ใช้รองรับการจารึก.....	๑๒๘
อายุของจารึก.....	๑๒๘
รูปแบบอักษรที่ใช้ในการจารึก.....	๑๒๘
ภาษาที่ใช้ในการจารึก.....	๑๒๘
การเรียงลำดับเนื้อหา.....	๑๒๘
การเรียงลำดับเนื้อหาของจารึกบนแผ่นศิลาและบนแผ่นไม้.....	๑๒๘
การเรียงลำดับเนื้อหาของจารึกที่ฐานพระพุทธรูป.....	๑๒๙
การเรียงลำดับเนื้อหาของจารึกบนแผ่นอิฐและแผ่นศิลาขนาดเล็ก..	๑๒๙
รูปแบบอักษรและอักษรวิธีในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนานหมื่น...	๑๓๐
รูปแบบอักษร.....	๑๓๐
อักษรวิธี.....	๑๓๐

บทที่

หน้า

เนื้อหาของจารึกที่พบที่อำเภอพาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๑๓๑
การแบ่งประเภทของจารึกตามเนื้อหา.....	๑๓๑
จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนา.....	๑๓๑
จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของเจ้าเมือง พระญาติ	
และข้าราชการ.....	๑๓๑
จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์.....	๑๓๑
จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์ร่วมกับชาวบ้าน	๑๓๒
จารึกแสดงการทำกิจกรรมทางศาสนาของชาวบ้าน.....	๑๓๒
จารึกที่เป็นยันต์หรือคาถา.....	๑๓๒
ความเชื่อของชาวอำเภอพาน้อยและอำเภอนาหมื่นจากจารึก.....	๑๓๒
ความเชื่อในคำสอนของพระพุทธศาสนา.....	๑๓๒
ความเชื่อเรื่องนิพพาน.....	๑๓๒
ความเชื่อเรื่องอายุของพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี.....	๑๓๒
ความเชื่อเรื่องพระพุทธศาสนายุคพระศรีอาริยมตไตรย.....	๑๓๓
ความเชื่อเรื่องชาติภพ.....	๑๓๓
ความเชื่อเรื่องการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศล.....	๑๓๓
ความเชื่อเรื่องเทวดาพุทธ.....	๑๓๓
ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ.....	๑๓๔
ความเชื่อในทางโหราศาสตร์.....	๑๓๔
เนื้อหาของจารึกที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอำเภอพาน้อยและอำเภอ	
นาหมื่น.....	๑๓๔
รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเจ้าผู้ครองนครน่าน.....	๑๓๔
ความรู้เกี่ยวกับการปกครองของฝ่ายบ้านเมืองส่วนท้องถิ่น.....	๑๓๔
ความรู้เกี่ยวกับการปกครองของฝ่ายวัด.....	๑๓๕
ความรู้เรื่องชื่อบ้านนามเมืองในอดีต.....	๑๓๕
ความรู้ในเรื่องการนับเดือนของท้องถิ่น.....	๑๓๕
ข้อเสนอแนะ.....	๑๓๖
บรรณานุกรม.....	๑๓๗

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	๑๔๐
ภาคผนวก ก	
รายชื่อวัดและศาสนสถานที่ทำการสำรวจจารึกในเขตอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน.....	๑๔๑
ภาคผนวก ข	
รายละเอียดของจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยพร้อมคำปริวรรต	๑๔๗
วัดดอนไชย ต.น่าน้อย	๑๔๙
วัดน่าน้อย ต.น่าน้อย	๑๖๓
วัดนาราบ ต.น่าน้อย	๑๘๕
วัดนาหลวง ต.น่าน้อย	๒๖๗
วัดนุ่ง ต.น่าน้อย	๒๗๗
วัดหัวทุ่ง ต.น่าน้อย	๒๘๓
วัดเชียงของ ต.เชียงของ	๓๒๓
วัดนาเตา ต.ศรีสะเกษ	๓๖๓
วัดศรีบุญเรือง ต.ศรีสะเกษ	๓๗๗
วัดใหม่ ต.ศรีสะเกษ	๔๑๑
พระธาตุพลูแซ่ ต.ศรีสะเกษ	๔๓๓
วัดน้ำลัด ต.สถาน	๔๔๕
วัดบง ต.สถาน	๔๖๗
วัดศาลา ต.สถาน	๔๗๓
วัดสถาน ต.สถาน	๔๙๑
วัดนาแดง ต.สันตะ.....	๕๐๕
วัดสันตะ ต.สันตะ.....	๕๑๙
วัดล้าน ต.สันตะ.....	๕๒๙
ถ้ำเขตวัน ต.สันตะ.....	๕๓๕
วัดเป่า ต.น้ำตก	๕๔๗
ภาคผนวก ค	
รายละเอียดของจารึกที่พบที่อำเภอนาหมื่นพร้อมคำปริวรรต	๕๕๙
วัดนาทะนุง ต.นาทะนุง	๕๖๑
วัดดอนมูล ต.นาทะนุง	๕๘๗
วัดนาหวาย ต.บ่อแก้ว	๖๐๑

บทที่		หน้า
	วัดพงษ์ ต.บ่อแก้ว	๖๑๗
	วัดน้ำพระ ต.บึงหลวง	๗๑๕
ภาคผนวก ง	ศัพทานุกรม.....	๗๒๑
ภาคผนวก จ	ดัชนีค้นคำ.....	๗๓๙
ประวัติผู้วิจัย.....		๗๕๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ ตารางแสดงการแบ่งเขตการปกครองของอำเภอนาน้อย.....	๒๒
๒ ตารางแสดงจำนวนประชากรของอำเภอนาน้อยแยกตามตำบล.....	๒๕
๓ ตารางแสดงการแบ่งเขตการปกครองของอำเภอนาหมื่น.....	๓๑
๔ ตารางแสดงจำนวนประชากรของอำเภอนาหมื่นแยกตามตำบล.....	๓๔
๕ ตารางแสดงรายชื่อและรายละเอียดของจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อย.....	๔๐
๖ ตารางแสดงรายชื่อและรายละเอียดของจารึกที่พบที่อำเภอนาหมื่น.....	๔๗
๗ ตารางแสดงวัตถุที่ใช้รองรับการจารึกของจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๕๑
๘ ตารางแสดงอายุของจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่นและสมัยของผู้ปกครองเมืองน่าน.....	๕๒
๙ ตารางแสดงอักษร ภาษา และวัตถุที่ใช้ในจารึกของอำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๖๑
๑๐ ตารางแสดงจารึกที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษารูปแบบอักษรและอักษรวิธีในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๗๔
๑๑ ตารางแสดงรูปพยัญชนะที่ปรากฏในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๘๐
๑๒ ตารางแสดงรูปสระจุมที่ปรากฏในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๘๖
๑๓ ตารางแสดงรูปสระลอยที่ปรากฏในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๘๘
๑๔ ตารางแสดงรูปวรรณยุกต์และเครื่องหมายต่างๆ ที่ปรากฏในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๘๙
๑๕ ตารางแสดงรูปตัวเลขที่ปรากฏในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๙๐
๑๖ ตารางแสดงชื่อบ้านนามเมืองในอดีต.....	๑๑๙
๑๗ ตารางแสดงระบบการนับเดือนที่ปรากฏในจารึกที่พบที่อำเภอนาน้อยและอำเภอนาหมื่น.....	๑๒๑

สารบัญแนบที่

แนบที่		หน้า
๑	แนบที่จังหวัดน่านและอำเภอพาน้อย.....	๒๑
๒	แนบที่จังหวัดน่านและอำเภอพานเมือง.....	๓๐

